

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/13/2023
Identifikačné číslo spisu: 8616202032
Dátum vydania rozhodnutia: 29.05.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Martina Valentová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:8616202032.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu V. N., V. W. O. XX/X, XXXX N., F. F., zastúpeným splnomocnencom AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s.r.o., Kmeťova 26, Košice, IČO: 47237406 proti žalovanej Mgr. M. N., F. XXXX/XX, N., zastúpenej advokátom JUDr. Andrejom Garom, Štefánikova 14, Bratislava, o zaplatenie 642,56 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 4C/69/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 24. marca 2022 sp. zn. 12Co/13/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Svidník (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 18. septembra 2018 č. k. 4C/69/2016-191 návrh žalobcu na prerušenie konania zamietol, žalobu zamietol a priznal žalovanej strane voči žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 % na účet právneho zástupcu žalovanej strany, o výške ktorých súd rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.

1.1. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie postavil na závere, že predmetom sporu je nárok žalobcu na náhradu škody spočívajúcej v zbytočne vynaložených cestovných nákladoch zo strany žalobcu za účelom realizácie styku s jeho maloletou dcérou, ktorý bol zmarený matkou maloletej - žalovanou. Následne prvoinštančný súd prihliadal na vznesenú námietku premlčania žalovanou, pretože žaloba bola podaná na súde dňa 09.05.2016 a žalobca mal vedomosť o všetkých rozhodujúcich skutočnostiach pre uplatnenie svojho nároku na náhradu škody najneskôr dňa 05.05.2014, jeho nárok je premlčaný a nemožno mu ho v súdnom konaní priznať. Na podanie žalobcu, ktorým si žalobca uplatnil totožný nárok a ktoré bolo súdu prvej inštancie elektronickými prostriedkami bez zaručeného podpisu doručené dňa 03.05.2016 neprihliadol, lebo uvedené podanie bolo zapísané pod sp. zn. 2C/67/2016 a v dôsledku nezaplatenia súdneho poplatku zo strany žalobcu, bolo konanie pod touto spisovou značkou zastavené.

Rovnako nevzhladol dôvody pre prerušenie konania do právoplatného skončenia konania vedeného na rovnakom súde pod sp. zn. 7C/49/2016.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu uznesením z 12. novembra 2019 č. k. 12Co/31/2019-290 odmietol odvolanie voči výroku I. o zamietnutí návrhu žalobcu na prerušenie konania (výrok I.), vo zvyšnej časti t. j. vo výroku II. o zamietnutí žaloby a vo výroku III. o trovách konania rozsudok zrušil a vec vrátil v rozsahu zrušenia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (výrok II).

2.1. V podstatnom uviedol, že súd prvej inštancie po prijatí prvého žalobcovho podania dňa 03.05.2016 urobeného elektronickými prostriedkami bez zaručeného podpisu žaloby, ktorému bola pridelená sp. zn. 2C/67/2016, v poradí ním druhé prijaté žalobcovo podanie dňa 09.05.2016, ktoré bolo bezpochyby písomným doplnením prvého podania, bez vykonania lustrácie, bez ďalšieho zapísal ako novú vec pod ďalšou spisovou značkou 4C/69/2016, pochybil. Toto pochybenie (zápis pod dve spisové značky) už nie je možné nateraz reparaovať.

Uvedené však malo fatálny následok na nesprávne posúdenie otázky, či vzhľadom na vznesenú námietku premlčania zo strany žalovanej, ostala žalobcovi zachovaná hmotnoprávna lehota, v ktorej žalobu podal. Za okamih uplatnenia práva na súde, aj napriek vyššie popísanému vadnému postupu súdu prvej inštancie je potrebné považovať deň, kedy bolo súdu prvej inštancie doručené žalobcovo prvé elektronické podanie bez zaručeného podpisu, a týmto dňom je 3. máj 2016. V dôsledku toho odvolaciemu súdu neostávalo nič iné iba rozsudok súdu prvej inštancie v II. zamietavom výroku v merite veci a v III. súvisiacom výroku o trovách konania s použitím ustanovenia § 365 ods. 1 písm. b), c) CSP zrušiť a vec mu v rozsahu zrušenia vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie s použitím ustanovenia § 391 CSP.

3. V ďalšom konaní súd prvej inštancie rozsudkom z 05. novembra 2021 č. k. 4C/69/2016-431 zamietol návrh žalovanej na prerušenie konania (výrok I.), žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 642,56 eura do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok II.) a žalobcovi priznal náhradu trov konania proti žalovanej v plnom rozsahu (výrok III).

3.1. Súd prvej inštancie v rozhodnutí zohľadnil, že styk žalobcu (otca) s maloletou dcérou bol upravený uznesením Krajského súdu v Prešove, č. k. 5CoP/5/2014-98 zo dňa 4. marca 2014 v spojení s opravným uznesením sp. zn. 5CoP/5/2014 zo dňa 20. marca 2014 tak, že žalobca (otec) je oprávnený stýkať sa s maloletou dcérou každý prvý víkend v mesiaci a to v piatok od 9.00 hod. do 17.00 hod. a v sobotu od 9.00 hod. do nedele 17.00 hod. bez prítomnosti žalovanej (matky) tak, že maloletú si otec prevezme pred bydliskom matky a na tom istom mieste dieťa matke odovzdá. Matka dieťa na styk riadne pripraví.

3.2. Styk v mesiaci máj 2014 sa v piatok 02.05.2014 zrealizoval, pričom nič nenasvedčovalo tomu, že by maloletá mala mať nejaké zdravotné komplikácie, ktoré by si vyžadovali jej nevyhnutnú hospitalizáciu v nemocnici, pričom o jej zdravotnom stave sa žalobca ešte pred stretnutím informoval u detskej lekárky, ktorá mu oznámila, že maloletá je len zahlienená a kašle. Nasledujúci deň v sobotu 03.05.2014 bol však žalobca žalovanou v čase o 8.35 hod. telefonicky informovaný, že žalovaná je s maloletou dcérou v Nemocnici arm. B. L. Z., pediatrické oddelenie, Z. s tým, že v tento deň bola maloletá na označenom oddelení aj hospitalizovaná, pričom jej hospitalizácia trvala do pondelka 05.05.2014. V prvý deň hospitalizácie (sobota) žalobca maloletú dcéru v nemocnici navštívil, v druhý deň (nedeľa) už nie. Na základe toho súd prvej inštancie uzavrel, že styk žalobcu s maloletou v dňoch 03.05. - 04.05.2014 úmyselne znemožnila žalovaná, ktorá ju účelovo nechala hospitalizovať do 05.05.2014, pričom účelovosť tejto hospitalizácie žalobca preukázal posudkom Dr. C. Z.-D., ktorej závery potvrdila aj lekárka Dr. O. Z., podľa záverov ktorých mohla byť maloletá od hospitalizácie ušetrená. Samotná výška škody bola určená na základe zák. č. 283/2002 Z. z., keď bolo na mieste, aby žalobca za účelom realizácie styku s maloletou dcérou cestoval vlastným osobným motorovým vozidlom z mesta N., F. kde býva a pracuje, do obce Y., kde býva maloletá dcéra so žalobkyňou, čo za cestu tam a späť predstavuje žalobou požadovanú sumu. S poukazom na trestné konania vedené proti žalovanej súd prvej inštancie usúdil, že žalobcovi bránila a aj permanentne bráni v styku otca s maloletou, keď nerešpektuje súdne rozhodnutia. Podľa jeho názoru v obdobne skutkovo a právne veci vedenej na odvolacom súde pod sp. zn. 9Co/15/2020 bolo potvrdené rozhodnutie súdu prvej inštancie o náhradu škody za zbytočne

vynaložené cestovné náklady vo výške 1.927,66 eura. Rovnako poukázal aj na konanie v poručenskej agende na odvolacom súde, kde bolo potvrdené rozhodnutie súdu prvej inštancie pod sp. zn. 2P/16/2015, v ktorom bol upravený styk žalobcu s maloletou, aj napriek snahe žalovanej docieľiť zákaz styku žalobcu s maloletou. Námietku premlčania vznesenú žalovanou, aj s poukazom na záver odvolacieho súdu v jeho prvšom zrušujúcom uznesení neuznal, lebo k škodovej udalosti došlo dňa 03.05.2014 a žaloba bola podaná na súde v rámci 2- ročne subjektívnej premlčacej doby dňa 03.05.2016. Návrh žalovanej na prerušenie tohto konania do skončenia dovolacieho konania v inej veci zamietol, lebo samotné dovolacie konanie nie je dôvodom na prerušenie tohto konania.

4. Odvolací súd, na odvolanie žalovanej, rozsudkom z 24. marca 2022 č. k. 12Co/13/2022-488 odmietol odvolanie voči výroku I. o zamietnutí návrhu žalovanej na prerušenie konanie (výrok I.), zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v II. vyhovujúcom výroku tak, že žalobu zamietal (výrok II.) a žalovanej priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v plnom rozsahu s tým, že o výške tejto náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením (výrok III).

4.1. Odvolaním napadnutý I. výrok rozsudku o zamietnutí návrhu žalovanej na prerušenie konania je rozhodnutím, proti ktorému zákon odvolanie nepripúšťa (analogicky § 357 CSP), odvolaciemu súdu neostávalo nič iné, a to aj napriek nesprávnemu poučeniu o prípustnosti odvolania zo strany prvoinštančného súdu, odvolanie žalovanej postupom podľa § 386 písm. c) CSP voči tomuto výroku odmietnuť.

4.2. Odvolací súd ďalej konštatoval, že porušením právnej povinnosti je mienený objektívne vzniknutý rozpor medzi tým, ako osoba skutočne konala, a tým, ako konať mala, aby plnila svoje povinnosti. V prípade, ak rodič, ktorému bolo dieťa zverené do výchovy, zmarí styk rodiča s dieťaťom upraveného súdnym rozhodnutím, ide o všeobecnú zodpovednosť za škodu, založenú na princípe prezumovaného zavinenia, pre priame porušenie právnej povinnosti vyplývajúcej rodičom priamo zo súdneho rozhodnutia.

4.3. Z dokazovania pred súdom prvej inštancie vyplýva a bolo preukázané, že styk žalobcu s maloletou sa dňa 02.05.2014 (piatok) riadne uskutočnil. Následne dňa 03.05.2014 (sobota) v ranných hodinách o 8.15 hod. bola maloletá predtým, než mala byť žalovanou pripravená na styk so žalobcom, ktorý si ju mal prevziať, hospitalizovaná na detskom oddelení v nemocnici vo Z.. Rovnako bolo preukázané, že sa tak udialo na základe odporúčania jej detskej ošetrojúcej lekárky MUDr. M. T., ktorá zároveň o hospitalizácii maloletej ako službukonajúca lekárka na detskom oddelení v daný deň aj rozhodla. O tom, že sa maloletá nachádza na detskom oddelení, bol žalobca zo strany žalovanej informovaný cca 25 min. pred začiatkom realizácie styku s maloletou. Tiež bolo preukázané, že dňa 03.05.2014 žalobca maloletú na detskom oddelení navštívil. Dňa 04.05.2014 (nedeľa) už tomu tak nebolo. Ak teda v danej veci o hospitalizácii maloletej (o poskytnutí ústavnej zdravotnej starostlivosti) rozhodla službukonajúca lekárka detského oddelenia, ktorá bola zároveň aj jej detskou ošetrojúcou lekárkou a ktorá zároveň jej hospitalizáciu odporučila, nemožno uvedené pripísať na ťarchu žalovanej ako zavinenie za nezrealizovaný styk žalobcu s maloletou. Odvolací súd zastáva názor, že dieťa dokáže vnímať prítomnosť svojho rodiča aj v stave choroby, či ochorenia, pričom stav maloletej nevylučoval, aby sa stretnutie žalobcu s maloletou uskutočnilo aj dňa 04.05.2014, berúc do úvahy skutočnosť, že žalobca tak učinil deň predtým. Bolo preukázané, že dňa 04.05.2014 žalobca nenavštívil maloletú v nemocnici na základe vlastného slobodného rozhodnutia. V tejto veci je bez významu aj to, či hospitalizácia maloletej bola v konečnom dôsledku potrebná alebo nie, lebo ako už bolo vyššie uvedené, o hospitalizácii maloletej nerozhodla žalovaná, ale príslušná službukonajúca lekárka detského oddelenia. Ak bola maloletá hospitalizovaná, žalovaná musela udeliť informovaný súhlas s jej hospitalizáciou a ak mal žalobca zato, že hospitalizácia nie je na mieste, nemusel s hospitalizáciou pri návšteve maloletej súhlasiť a v takomto prípade by o hospitalizácii v dôsledku nehody rodičov na prípadný návrh zdravotníckeho zariadenia rozhodoval súd a zdravotnícke zariadenie by mohlo vykonať iba úkony nevyhnutné pre záchranu života maloletej. Žalobca uvedeným spôsobom nepostupoval. Avšak ani udelenie informovaného súhlasu nemožno považovať za skutočnosť, v dôsledku ktorej by došlo k bezdôvodnému nezrealizovaniu styku žalobcu s maloletou a zavinenie za takýto stav by bolo možné pričítať žalovanej.

4.4. Výskyt rozdielnych rozhodnutí v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva (viď m. m. nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 51/2014). Rozhodnutie iného senátu toho istého

odvolacieho súdu, na ktoré poukazoval žalobca a vo svojom rozhodnutí aj súd prvej inštancie (sp. zn. 9Co/15/2020) nenaplnia atribúty pojmu ustálená rozhodovacia prax najvyšších súdnych autorít. Nemá ani horizontálnu záväznú silu pre senát prejednávajúci tento spor. Potom neexistuje žiadna prekážka, pre ktorú by tento senát prejednávajúci predmetný spor nemohol vysloviť odlišný právny názor, ak navyše nejde ani o skutkovo rovnaké, resp. podobné veci. Totiž v danej veci žalobca tvrdil zavinenie žalovanej odvolávajúc sa na tzv. účelovú hospitalizáciu maloletej, zatiaľ čo v konaní vedenom pod sp. zn. 9Co/15/2020 žalobca definoval zavinenie žalovanej v tvrdenom a nepreukázanom zlom zdravotnom stave maloletej, ktorý by bránil v realizácii stretnutia žalobcu s maloletou (apríl 2014), resp. v neochote žalovanej odovzdať maloletú na styk s ním z dôvodu, že maloletá sa odmietala obliecť, učešať, plakala pri tom a opakovala, že so žalobcom nechce ísť (jún a júl 2014).

4.5. O nároku na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že úspešnej žalovanej bol priznaný nárok na náhradu trov konania proti neúspešnému žalobcovi v plnom rozsahu (v dôsledku úplného zvrátenia výsledku konania na súde prvej inštancie na základe dôvodne podaného odvolania sa plne úspešnou stranou s nárokom na náhradu trov konania stala práve žalovaná). O výške priznanej náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením vydaným súdnym úradníkom po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 2 CSP). Odvolací súd nezistil žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa na postup podľa § 257 CSP.

5. Proti výroku II. a III. rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), ktoré výslovne odôvodnil tým, že odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP).

5.1. Dovolateľ v úvode dovolania zrekapituloval doterajší priebeh konania pred konajúcimi súdmi a skutkový stav. Dovolateľ namieta, že rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie, došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (i) v postupe a odôvodnení rozhodnutia, ktoré je svojvoľné a v rozpore s právnou úpravou z dôvodu nevysporiadania sa s argumentáciou žalobcu preukazujúcou a odôvodňujúcou jeho nárok na náhradu škody a z dôvodu nad rámec vykonaného dokazovania uvádzaných skutočností o hospitalizácii a (ii) nesprávneho právneho záveru v otázke účelnosti hospitalizácie.

5.2. Napadnuté rozhodnutie vykazuje znaky porušenia práva na spravodlivý proces a trpí vadami, ktoré majú za následok svojvôľu alebo neudržateľnosť právnych záverov. Vytýka odvolaciemu súdu svojvoľný postup spočívajúci v postupe v rozpore so skutkovým stavom a následné nesprávne právne závery. Konštatovanie odvolacieho súdu, že ak bol žalobca názoru, že hospitalizácia maloletej bola nad rámec, nemusel s ňou súhlasiť a o hospitalizácii by rozhodoval súd, je svojvoľné a nad rámec vykonaného dokazovania. V tejto súvislosti citoval z Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III ÚS 52/2019 z 1. apríla 2020, pričom v kontexte so zásadou zákazu prekvapivých rozhodnutí zdôraznil, že prekvapivosť môže spočívať v zmene právneho názoru súdu vyvolanej dôkazom vykonaným alebo skutočnosťou zistenou až v odvolacom konaní, ku ktorým sa účastník nemal možnosť vyjadriť. Dovolateľ namieta, že odvolací súd sa nezaoberal skutočnosťou, že odporúčacia lekárka na žiadosť ktorej bola maloletá prijatá na hospitalizáciu bola MUDr. T., ktorá predtým vystavila žalovanej potvrdenie o zhoršenom zdravotnom stave a výslovne odporučila, aby bola maloletá v starostlivosti matky. Ošetrojúca lekárka takýmto odporúčaním konala v rozpore s lekárskou praxou a so zákonom č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách a súvisiacich s poskytnutím zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov resp. nad rámec jej patriacich oprávnení, teda tendenčne a neobjektívne. Podľa žalobcu je dôvodná obava, že k odporúčaní hospitalizácie došlo účelovo, aby žalobcovi nebol umožnený styk s maloletou v zmysle právoplatného a vykonateľného rozhodnutia. Na preukázanie účelnosti hospitalizácie žalobca predložil lekársky posudok odborne spôsobilej osoby Dr. C. Z.-D., ktorému sa odvolací súd nijakým spôsobom nevenoval, teda zo strany odvolacieho súdu nedošlo v zmysle § 387 ods. 3 CSP k vysporiadaniu sa s podstatnými tvrdeniami žalobcu. Odvolací súd neposúdil priebeh, príčinné súvislosti a vzťah žalovanej a ošetrojúcej lekárky.

5.3. Ďalší dôvod porušenia práva na spravodlivý proces spočíva v nesprávnom právnom posúdení účelnosti hospitalizácie. Odvolací súd neprihliadol na lekársky posudok a výmenný lístok, a bez ďalšieho mal preukázané, že neexistuje zavinenie žalovanej. Žalobca preukázal účelnosť hospitalizácie lekárskeho posudkom Dr. C. Z.-D.. Odvolací súd nesprávne posúdil účelnosť hospitalizácie na základe čoho zmenil

rozhodnutie súdu prvej inštancie.

5.4. Dovolateľ žiada, aby dovolací súd zrušil výrok II. a III. napadnutého rozsudku a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

6. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu navrhla, aby dovolací súd odmietol dovolanie žalobcu a žalovanej priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia náležite vysporiadal so všetkými podstatnými skutočnosťami.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 427 ods. 1 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

8. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

9. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu, sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/92/2012). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1Cdo/6/2014, 3Cdo/209/2015, 3Cdo/308/2016, 5Cdo/255/2014).

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

13. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (por. § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah,

ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu do 30. júna 2016 považovala za vady zmätočnosti najzávažnejšie procesné nesprávnosti, ktoré bez ďalšieho viedli k zrušeniu napadnutého rozhodnutia (1Cdo/345/2014, 2Cdo/43/2012, 3Cdo/98/2005, 4Cdo/344/2014, 5Cdo/101/2015, 6Cdo/292/2013, 7Cdo/500/2014, 8ECdo/259/2014). Aj za účinnosti novej právnej úpravy je aktuálny právny názor, podľa ktorého prípustnosť dovolania nezakladá tvrdenie dovolateľa o existencii vady zmätočnosti, ale len zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/127/2012, 2Cdo/609/2015, 3Cdo/29/2016, 4Cdo/133/2015, 5Cdo/467/2014, 6Cdo/5/2014, 7Cdo/7/2016, 8Cdo/450/2015).

14. Podľa presvedčenia žalobcu je jeho mimoriadny opravný prostriedok prípustný podľa § 420 písm. f) CSP. Podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Z dôvodovej správy k tomuto ustanoveniu okrem iného vyplýva, že doterajší pojem „odňatie možnosti konať pred súdom“ sa nahradil terminologicky správnejším a širším pojmom „právo na spravodlivý proces“, ktorého obsahové znaky vyplývajú z početnej konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, Ústavného súdu Slovenskej republiky, ako aj pomaly a ťažkopádne sa tvoriacej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (porov. 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, 4Cdo/100/2018 a pod.).

15. Právo na spravodlivý proces je jasne koncipované ako samostatné subjektívne verejné právo každého jednotlivca voči štátu (súdu) ako povinnému subjektu na poskytnutie náležitej právnej ochrany v takom procese, ktorý maximálne garantuje spravodlivý výsledok (nie však priaznivý výsledok). Definovať toto základné právo je veľmi zložité, lebo je jedným zo základných stavebných pilierov právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy) a spravodlivej spoločnosti.

16. Porušením základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy či čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj situácia, kedy v hodnotení skutkových zistení chýba určitá časť skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo, eventuálne - alebo tým skôr - pokiaľ ich strana sporu namietala, ale krajský súd ich náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil bez toho, že by napr. dostatočným spôsobom odôvodnil ich irelevantnosť; pokiaľ krajský súd takto v prejednávanej veci postupoval, dopustil sa okrem iného aj svojvôle, zakázanej v čl. 2 ods. 2 ústavy. Obdobne ako v skutkovej oblasti, i v oblasti nedostatočne vyloženej a zdôvodnenej právnej argumentácie nastávajú podobné následky vedúce k neúplnosti a hlavne k nepresvedčivosti rozhodovania, čo je však v rozpore nielen s požadovaným účelom súdneho konania, ale tiež i zásadami spravodlivého procesu.

17. Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, 5Cdo/7/2019) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola sporovej strane odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

18. Dovolateľ namieta nevysporiadanie sa s argumentáciou žalobcu preukazujúcou a odôvodňujúcou jeho nárok na náhradu škody, ergo odvolacie rozhodnutie je nepreskúmateľné (bod 5.1. a 5.2.).

18.1. Podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď

právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís došiel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

18.2. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESĽP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

18.3. V zmysle vyššie uvedeného rovnako tak v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

18.4. Z § 388 CSP vyplýva, že odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

18.4.1. Možnosť zmeniť rozhodnutie súdu prvej inštancie je vlastnosťou apelačného opravného systému, vrátane systému neúplnej apelácie, na ktorom je založené odvolacie konanie v sporovom konaní. Pokiaľ nie je možné rozhodnutie potvrdiť, pretože odvolanie je úplne alebo sčasti dôvodné a zároveň nie sú dané dôvody na zrušenie rozhodnutia, je povinnosťou odvolacieho súdu preskúmať skutkovú a stránku veci a meritórne rozhodnúť.

18.4.2. Podľa § 393 ods. 2 CSP, v odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uvedie stručný obsah napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie skutkových tvrdení a právnych argumentov strán v odvolacom konaní, prípadne ďalších subjektov, ktoré dôkazy v odvolacom konaní vykonal a ako ich vyhodnotil, zistený skutkový stav a právne posúdenie veci, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax; ustanovenia § 387 ods. 2 a 3 tým nie sú dotknuté. Odôvodnenie rozhodnutia senátu obsahuje aj pomer hlasov, akým bolo rozhodnutie prijaté.

18.4.3. Podľa ustanovenia § 393 ods. 3 CSP ak sa súd odkloní od ustálenej rozhodovacej praxe, odôvodnenie rozhodnutia obsahuje aj dôkladné odôvodnenie tohto odklonu.

18.5. Najvyšší súd uvádza, že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nedáva podklad pre tvrdenie dovolateľa, že nespĺňa požiadavku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia, v tom že odvolací súd nedal odpovede na podstatné argumenty žalobcu resp. že odvolacie rozhodnutie je nepreskúmateľné. Dovolaním napádaný rozsudok totiž uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokovanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Odvolací súd vychádzal z procesnej situácie, že súd prvej inštancie správne a dostatočne zistil skutkový stav veci, ale jeho rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení, pričom odvolací súd bol viazaný zisteným skutkovým stavom (§ 383 CSP). Odvolací súd pri preskúmaní právneho posúdenia došiel k záveru, že súd prvej inštancie pochybil tým, že správne zvolenú normu (§ 420 Občianskeho zákonníka upravujúci všeobecnú zodpovednosť za škodu) nesprávne interpretoval, čo malo za následok vyvodenie odlišného právneho záveru v otázke zavinenia žalovanej ako predpokladu zodpovednosti za škodu. Odvolací súd v súvislosti s rozhodovaním o náhrade škody právne konformným spôsobom podal výklad predpokladov všeobecnej zodpovednosti za škodu podľa § 420 Občianskeho zákonníka, ktorý výklad nemožno považovať za celkom zjavne neodôvodnený či arbitrárny. Myšlienkový postup

odvolacieho súdu je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Zmeňujúce rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňalo kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry, obsahovalo zrozumiteľné vysvetlenie dôvodov, pre ktoré bolo rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenené, ustanovenia, ktoré súd na vec aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Dovolateľ preto nedôvodne argumentoval tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené (nepreskúmateľné). Taktiež dovolateľ neopodstatnene poukazoval na porušenie § 387 ods. 3 CSP, ktoré sa týka obsahu potvrdzujúceho rozhodnutia súdu prvej inštancie, pričom odvolací súd rozhodol zmeňujúcim rozsudkom podľa § 388 CSP. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie vecí prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nezakladá.

19. Žalobca ďalej v súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP poukazoval na prekvapivosť odvolacieho rozhodnutia, keď podľa názoru žalobcu nad rámec dokazovania odvolací súd uviedol, že ak žalobca bol názoru, že hospitalizácia maloletej nie je na mieste, nemusel s ňou súhlasiť a o hospitalizácii by rozhodoval súd (bod 5.2.)

19.1. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie, nejavili ako významné (viď aj uznesenie najvyššieho súdu z 21. marca 2018, sp. zn. 7Cdo/1/2018).

19.2. Za prekvapivé rozhodnutie nemožno považovať také rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré je založené na aplikácii toho istého zákonného ustanovenia, ktoré aplikoval súd prvej inštancie, avšak s tým rozdielom, že odvolací súd zo správne zisteného skutkového stavu dospeje k odlišnému právnemu záveru ohľadne naplnenia zákonných predpokladov zodpovednosti za škodu. Civilné sporové konanie je kontradiktórnym konaním, v ktorom žalobca tvrdí a preukazuje dôvodnosť podanej žaloby a žalovaný jej dôvodnosť popiera a vyvracia. To znamená, že obidve sporové strany poznali obidve možné alternatívy riešenia ich sporu a mali možnosť argumentovať nielen vo svoj prospech, ale aj zaujať stanovisko, prečo argumenty protistrany považujú za neopodstatnené a nespôsobilé privodiť protistrane úspech v spore.

19.3. Sporovým stranám bolo zrejmé akú skutkovú otázku a z akého dôvodu nižšie súdy riešia. To napokon vyplynulo aj z ich postupu, ktorý nadväzuje na úkony strán, ako tomu bolo v danom spore, v ktorom dovolateľ pred oboma nižšími súdmi mal dostatočný priestor na to, aby identifikoval a reagoval na rozhodujúce a skutkovo sporné okolnosti, rovnako aby poprel a vyvrátil protiargumentáciu žalovanej. I keď sa odvolací súd priklonil práve k názoru žalovanej, v danom prípade nepoužil žiadne „nové“ ustanovenie právneho predpisu, ktoré by doteraz nebolo v konaní použité, resp. ku ktorému by strany nemali možnosť v doterajšom priebehu konania zaujať svoje stanovisko. A napokon dovolateľ ani netvrdil, že by v merite veci bolo odvolacím súdom aplikované iné ustanovenie, než aké už bolo aplikované súdom prvej inštancie. Pokiaľ sa odvolací súd vo svojich dôvodoch vyjadril aj k predpokladanému udeleniu informatívneho súhlasu žalovanej s hospitalizáciou maloletej v dôsledku ktorej skutočnosti došlo k nerealizovaniu styku žalobcu s vyhodnotením, že zavinenie za takýto stav nemožno pričítať žalovanej, pričom odvolací súd tiež doplnil, že žalobca nemusel s hospitalizáciou súhlasiť a na základe nezhody rodičov by rozhodoval súd (záver bodu 14. dôvodov odvolacieho súdu), postupoval tak preto, aby argumentačne podporil primárny právny záver o nesplnení predpokladov o zodpovednosti žalovanej za škodu spočívajúci v tom, že zavinenie za nezrealizovaný styk nemožno pričítať žalovanej, pretože o hospitalizácii maloletej rozhodla službukonajúca lekárka detského oddelenia. Ako už bolo uvedené, odvolací súd na základe súdom prvej inštancie zisteného skutkového stavu (§ 383 CSP), pri použití výkladu § 420 Občianskeho zákonníka dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie spočíva na nesprávnom právnom posúdení ne/splnenia podmienok zodpovednosti žalovanej za škodu žalobcovi, nemožno tento právny záver vnímať ako „nový“, „prekvapivý“ (t. j. založený na inom ustanovení právneho predpisu - inom právnom dôvode, príp. na skutočnostiach, ktoré sa dovtedy nejavili ako významné), ktorý by v doterajšom konaní nebol vyslovený (odprezentovaný), a ku ktorému by žalobca nemal možnosť zaujať svoje stanovisko.

20. Najvyšší súd nezistil ani opodstatnenosť tvrdenia dovolateľa o arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu odvolacím súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa odvolací súd natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ale nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojevôľu alebo znamenala aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov popierajúcu ich účel, podstatu a zmysel. Odôvodnenie napadnutého rozsudku dalo jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na to, akými úvahami sa riadil odvolací súd pri prijímaní záveru o zmene odvolaním napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalobca sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv.

21. Najvyšší súd považuje za potrebné zdôrazniť, že podstatnou dovolacou argumentáciou žalobcu (napriek označenému dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, pozn.) bolo (aj) nesprávne právne posúdenie veci v otázke účelnosti hospitalizácie (bod 5.3.). Uvedená námietka však nemá charakter zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP. Namietanie nesprávneho právneho posúdenia sporu je možné uviesť ako dôvod dovolania len pri dovolaniach prípustných v zmysle § 421 CSP (§ 432 ods. 1 CSP), ktorý dôvod žalobca (kvalifikovane zastúpený advokátom) v podanom dovolaní neuviedol. Navyše pokiaľ by najvyšší súd z obsahu podaného dovolania ustálil (§ 124 ods. 1 CSP), že žalobca namietal (aj) nesprávne právne posúdenie vecí (§ 421 ods. 1 CSP), musel by toto dovolanie ako procesne neprípustné odmietnuť (§ 447 písm. c) CSP), keďže uskutočneniu meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia bránilo ustanovenie § 422 ods. 1 písm. a/ ods. 2 CSP. Podľa § 422 ods. 1 písm. a), ods. 2 CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada. Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. Výška predmetu dovolacieho konania neprevyšuje zákonom stanovenú hranicu majetkového cenzu obmedzujúceho prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP pri peňažnom plnení, preto je prípustnosť dovolania žalobcu v zmysle § 422 CSP vylúčená.

22. Najvyšší súd preto dovolanie žalobcu ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

23. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania odvolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

24. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.